

**Zápis z jednání Agrární komory ČR s představiteli šlechtitelů a Českomoravské
asociace šlechtitelů a osivářů k problematice požadavků na šlechtění
jednotlivých plodin, zelená učebna, Ministerstvo zemědělství ČR, Těšnov
65/17,110 00 Praha 1
29. dubna 2025 od 13:00**

Jednání vedli:

Ing. Václav Hlaváček, CSc. – viceprezident Agrární komory ČR

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c. – vedoucí vědecký pracovník, Ústav experimentální botaniky Akademie věd (AV) ČR, v.v.i.

Ing. Jitka Götzová – ředitelka odboru bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství

I. Úvod jednání

Jednání zahájil **Ing. Václav Hlaváček, CSc., viceprezident Agrární komory ČR**, který přivítal přítomné hosty a poděkoval jim za účast. V úvodu připomněl, že dnešní jednání navazuje na rozhodnutí představenstva Agrární komory ČR z roku 2022, podle něhož měl být zpracován Národní strategický plán šlechtění pěstovaných plodin a trvalých kultur v ČR, a zároveň měla být zřízena Meziřesortní rada pro genetiku a genomiku (dále jen „MRGG“). Dále informoval, že první kolo jednání s pěstiteli a jejich zástupci z komoditních rad proběhlo dne 2. dubna 2025. Dnešní setkání se šlechtiteli představuje druhý krok, jehož cílem je identifikovat konkrétní problémy a překážky, které je možné řešit pomocí moderních šlechtitelských technik. Třetím krokem bude svolání pracovní skupiny genetiky a genomiky rostlin, kterou bude svolávat **prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR**

Následně vystoupila **Ing. Jitka Götzová, ředitelka odboru bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství**, s informací o zřízení MRGG. Uvedla, že cílem jednání je zjistit, jaké otázky zástupce praxe skutečně zajímají, jaké oblasti považují za důležité k řešení a jaké jsou jejich priority. Hlavním výstupem celého procesu by měl být podkladový materiál pro vznik Národní strategie šlechtění, který se bude věnovat jak finančním dopadům, tak praktickým otázkám spojeným s její realizací. Zdůraznila, že Ministerstvo zemědělství uvítá aktivní zapojení zástupců praxe do přípravy tohoto materiálu. Cílem je vytvořit dokument, který bude prakticky využitelný, přinese konkrétní podporu uživatelům z praxe a zároveň umožní efektivní využití odborných kapacit výzkumné sféry.

Následně vystoupil **Ing. Petr Jílek, vrchní ředitel Sekce ekologického zemědělství, komodit, výzkumu a vzdělávání Ministerstva zemědělství**, který uvedl, že jeho cílem je vyslechnout si výstupy z jednání a navázat na diskusi z prvního jednání šlechtitelů z dne 2.

dubna. Připomněl tehdejší apel na pěstitele, aby pomohli s určením prioritních oblastí, na které by se měla činnost Rady v dalším období zaměřit. Zdůraznil zájem o návrhy tematických okruhů, které považují zástupci praxe za nejdůležitější. Zároveň otevřel otázku spolupráce s resortními výzkumnými organizacemi, která by měla přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství a zároveň reflektovat možnosti a kapacity výzkumné sféry tak, aby bylo možné výsledky dále rozvíjet a prakticky uplatňovat v zemědělství.

Následně vystoupil **prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR**, který uvedl, že hlavním zájmem Pracovní skupiny pro genetiku a genomiku rostlin je podpora šlechtitelů. Cílem MRGG je podpořit využívání moderních metod genetiky a genomiky v rostlinném šlechtění na základě jasně definovaných aktivit, zejména zaváděním těchto metod do praxe. Zdůraznil význam využití stávajících kapacit a synergií, přičemž klíčovými partnery jsou Ústav experimentální botaniky AV ČR a Biofyzikální ústav AV ČR, které zřídily aplikační laboratoře zemědělského výzkumu a vytvořily platformu pro spolupráci šlechtitelů s výzkumnými pracovníky. Připomněl, že základní výzkum není cílený na přímé uplatnění, ale přináší nové poznatky, které je třeba propojit s praxí. Skupina disponuje know-how, výsledky z mezinárodních projektů, zkušenostmi se sekvenováním zemědělských plodin, klonováním genů i NGT metodami. Dále upozornil, že menší šlechtitelé nemají kapacity budovat vlastní genomická centra, a právě proto má tato spolupráce smysl – za předpokladu aktivní účasti všech stran. Vyzval k zahájení konkrétní práce prostřednictvím návrhů projektů zaměřených na specifické plodiny. Doporučil začít s krátkodobými projekty, které prokážou funkčnost systému, a následně formulovat cíle dlouhodobé.

Ing. Jitka Götzová, ředitelka odboru bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství, informovala, že veškeré informace týkající se MRGG jsou dostupné na webových stránkách Ministerstva zemědělství v sekci *Zemědělství* pod záložkou *MRGG*. Průběžně zde budou zveřejňovány zápisy z jednání, související dokumenty a kontaktní údaje na sekretariát Rady.

Ing. Václav Hlaváček, CSc., viceprezident Agrární komory ČR, ve svém vystoupení uvedl, že jedním ze zásadních pilířů adaptace na klimatickou změnu a výzvy, které přináší např. Green Deal, je šlechtění nové generace pěstovaných plodin a trvalých kultur v ČR. Moderní šlechtění označil za klíčový nástroj k řešení těchto výzev. Hlavním cílem jednání je proto nominace zástupců do odborných pracovních skupin, kteří se budou podílet na tvorbě národního strategického plánu šlechtění.

II. Diskuse

Dalším bodem jednání bylo zahájení diskuse s přizvanými šlechtiteli.

Ing. Tomáš Nečas, Ph.D., vedoucí Ústavu ovocnictví, MENDELU, uvedl, že ústav se dlouhodobě zaměřuje na šlechtění ovocných druhů, zejména meruněk, mezidruhovými slivoní a hrušní, a spravuje genofond meruněk. Za klíčovou cestu, jak reagovat na klimatickou změnu, označil mezidruhové šlechtění s využitím botanických druhů a genetických zdrojů rezistence,

přičemž upozornil na časovou náročnost tohoto procesu. V této souvislosti vznesl dotaz na možnost změny legislativy, konkrétně aktualizaci tzv. druhového seznamu, který v současnosti omezuje pěstování některých druhů, jelikož nejsou vedeny jako ovocné. Změna by podle něj mohla přispět k větší flexibilitě při hledání alternativních plodin a nových odrůd.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, uvedl, že cílem je nalézt konkrétní projekty, kde bude možné efektivně využít metody genetiky a genomiky. Klíčové bude mít dostatečnou kapacitu a reálnou možnost je zahájit. Pokud se tyto projekty osvědčí, bude prostor pro jejich rozšíření. Zdůraznil, že není cílem, aby každý hned předkládal své nápady, ale nejprve je potřeba jasně stanovit priority, které následně schválí pracovní skupina pro genetiku a genomiku rostlin, která určí směr další činnosti.

Ing. Roman Chaloupka, tajemník Ovocnářské unie České republiky z. s., uvedl, že již byly stanoveny priority pro hlavní ovocné druhy s ekonomickým potenciálem, jako jsou jablono, meruňky a třešně. Tyto plodiny by mohly přinést krátkodobé výsledky, které by prokázaly efektivitu navrženého přístupu. Vyjádřil přesvědčení, že bez nových odrůd bude ČR obtížné obstát v mezinárodní konkurenci. Podle něj má ČR v oblasti šlechtění velký potenciál a dosahuje úspěchů i v zahraničí. Pokud by se na tyto úspěchy navázalo prostřednictvím mezinárodní spolupráce, mohlo by to přinést výrazné výsledky. Zároveň upozornil na potřebu zaměřit se nejen na rezistenci, ale i na výkyvy počasí a problémy s ukončováním dormance, které pěstitelé výrazně pociťují.

Ing. Prokop Šmirous, Ph.D., AGRITEC, výzkum, šlechtění a služby s.r.o., se věnuje výzkumu a šlechtění konopí a lnu. Uvedl, že konopí v ČR stále není šlechtěno a je pěstováno na cca 2000 hektarech, přičemž jeho prioritou je zvýšení odolnosti vůči chorobám. V současnosti vidí větší potenciál u lnu, především kvůli využitelnosti jeho stonku v průmyslových odvětvích, jako je papírenský či stavební průmysl. Doporučil zvýšit výměru pěstovaných ploch a rozšíření pěstování lnu v ČR.

RNDr. Jan Nedělník, Ph.D., Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r.o., zmínil, že ČR má v oblasti šlechtění dobrý základ a není problém formulovat vhodné genotypy pro žádnou skupinu plodin. Mezi opakujícími se tématy budou rezistence, kvalita, semenářská výkonnost a suchovzdornost. Dále zdůraznil nutnost zapojení ČR do prosazování nových genomických technik (NGT) a vyzdvihl význam fenotypování. Navrhl vytvoření resortní infrastruktury pro fenotypování a apeloval na vymezení krátkodobých a dlouhodobých priorit, spolu s hledáním financování pro jejich realizaci.

Ing. Jiří Bárta, Oseva UNI Choceň, uvedl, že jejich firma se dlouhodobě věnuje šlechtění trav a v rámci své pozice se zaměřuje na zavádění odrůd do praxe. Zdůraznil potřebu pochopit, co může MRGG nabídnout, aby se šlechtitelé správně orientovali a formulovali své požadavky.

Ing. Jan Prášil, SEMO a.s. vyjádřil zklamání, že Českomoravská šlechtitelská a semenářská asociace byla ignorována v projektu MRGG. Zdůraznil, že některé priority jsou dlouhodobé a obtížně dosažitelné, a navrhl začít s realističtějšími cíli, jako je rezistence. Podle něj je klíčové, aby priority určovali šlechtitelé a definovali praktické výstupy.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, reagoval, že hlavním cílem je implementace výsledků do praxe co nejdříve. Potvrdil, že šlechtitelé by měli určovat priority, a navrhl vytvoření pracovních skupin pro konkrétní skupiny plodin (pracovní týmy) kde by šlechtitelé identifikovali problémy a vědci reagovali, zda jsou řešitelné. Na základě těchto diskusí by se vybíraly konkrétní projekty k realizaci. Zdůraznil, že důležité je vybrat realistické cíle, které pomohou ČR pokračovat konkurenceschopně.

Ing. Pavel Horčíčka, Selgen a.s., že jejich tým měl dlouhodobý projekt v rámci GA ČR s názvem „Od genomu po rohlík“, který se zaměřoval na pšenici. Upozornil na to, že Akademie věd je zaměřena hlavně na publikace, a vyjádřil potřebu překonat bariéry mezi akademickými institucemi a školami. Podle něj je velký potenciál právě v zapojení škol a mladých studentů, což by mělo přinést větší pozitivní dopad pro společnost. Zároveň zdůraznil, že pokud se výstupy zaměřují pouze na publikace, je to smutné, a místo toho by měly přinášet konkrétní přínos pro lidstvo. Navrhl, aby se v ČR více zaměřili na hledání synergií mezi různými silami a organizacemi.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, oponoval, že cílem není pouze publikace, ale dosažení konkrétního výsledku, který je následně zveřejněn ve formě publikace, aby potvrdil jeho platnost.

Ing. Pavel Horčíčka, Selgen a.s., reagoval, že v tomto případě se bohužel hodnotí pouze publikace, nikoli skutečný výsledek.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, odpověděl, že publikace je považována za potvrzení toho, že výsledek je reálný a ověřený.

Ing. Jitka Götzová, ředitelka odboru bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství, doplnila, že členem MRGG je **Mgr. Jiří Nantl, LL.M.** (náměstek ministra, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy). Také uvedla, že členem pracovní skupiny pro genetiku a genomiku rostlin je **doc. Ing. Radim Cerkal, Ph.D.** (vedoucí, Ústav pěstování, šlechtění rostlin a rostlinolékařství, Agronomická fakulta Mendelovy univerzity v Brně). Dále objasnila, že materiál MRGG prošel meziresortním připomínkovým řízením, a že univerzity měly možnost se stát součástí činnosti MRGG, protože každý, kdo měl připomínky, je mohl doplnit.

Dr. Ing. Ivo Sedláček, Selgen a.s., zdůraznil, že je důležité si opravdu říci, co je Česká republika ochotná zaplatit a co je schopná udělat. Navrhl začít od základních plodin, definovat je a soustředit se na konkrétní výsledek. Pro něj publikace není výsledek, ale to, co se dostane na pult – tedy aplikovaný výzkum, který má konkrétní praktický dopad. Důležité je podle něj zaměřit se na plodiny, na které jsme schopní se soustředit a které jsme schopní zafinancovat.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, souhlasil a ujistil, že dynamika MRGG od 15. ledna, kdy byla usnesením vlády zřízená, nabrala obrátky. Dodal, že na začátku bude nutné spoléhat

sami na sebe, ale že pokud dokážou prokázat, že to funguje a že to má smysl, budou mít lepší pozici pro to, aby požádali o finanční podporu a angažovali další aktéry.

RNDr. Mikuláš Madaras, Ph.D., Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, uvedl, že jejich odbor genetiky a šlechtění je velmi silný, a že tato iniciativa by mohla být pro Českou republiku klíčová. Podle něj propojení technik, které nejsou běžně dostupné, s aplikacemi v laboratořích a výzkumem, který má užší spolupráci se šlechtiteli, může celému procesu prospět. Dodal, že tato iniciativa je založena na poptávce, kde se sbírají podněty o tom, co má být prioritou a co by se mělo udělat. Vysvětlil, že ani výzkumníci často neví, co konkrétně mají dělat, a musí se ptát v rámci projektů nebo dalších aktivit. Věřící, že spolupráce mezi akademií věd a šlechtiteli přes jejich výzkumné centrum dává smysl.

Ing. Lubor Zelený, Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o. informoval o šlechtitelských výzvách týkajících se ovoce, které se dělí do tří hlavních okruhů: abiotický stres, biotický stres a zvyšování agrotechnických vlastností plodin. V souvislosti s budoucností uvedl, že jedním z cílů je změna tvaru růstu plodin, což by umožnilo automatizaci výroby. Dále vyjádřil představu, že činnost v rámci MRGG by mohla probíhat ve dvou liniích: první se zaměřuje na práci s molekulárními markery, jejich identifikaci a práci s divokými druhy, a druhá na cílenou editaci. Informoval, že už v současnosti připravují konkrétní plodiny pro tento typ editace a část jejich aktivit je již součástí konkrétních projektů.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, ocenil spolupráci s Výzkumným a šlechtitelským ústavem ovocnářským Holovousy jako exemplární a výbornou.

Jaroslav Vácha, Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o., následně uvedl, že jejich institut může nabídnout nové pracovní prostory v Ovocnářském výzkumném institutu s moderně vybavenou laboratoří, včetně specializace na molekulární biologii.

Ing. Jaroslava Domkářová, Výzkumný ústav bramborářský, Havlíčkův Brod, vyjádřila lítost nad tím, že jejich ústav se šlechtěním brambor zabývá spíše okrajově. Uvedla, že Český bramborářský svaz již jejich ústav oslovil ohledně priorit v této oblasti. Za efektivní považuje spolupráci v rámci centra kompetence, kde byly koordinovány práce zaměřené na brambory, a kde již byly dosaženy některé konkrétní výsledky.

Dr. Hana Jakéšová, šlechtění jetelů a trav, uvedla, že jejich spolupráce s výzkumnými ústavy je dlouhodobá. V oblasti výzkumu nemá žádné námitky, právě naopak, považuje ho za velmi důležitý, protože pokud bychom chtěli provádět sekvenování a genetickou editaci, bez výzkumu bychom to těžko zvládli. Vysoce si cení této spolupráce a věří, že místo dlouhodobého šlechtění by se s pomocí molekulárních metod šlechtění dalo dosáhnout rychlejších výsledků.

Ing. Prokop Šmirous, PhD., Agritec, vyjádřil, že to, co se chystá, je velká příležitost, ale zároveň cítí obavy kolegů, které zde zazněly. Za sebe považuje za klíčové dostat se k NGT a proto čekají, jak dopadne vyjednávání návrhu nařízení o NGT s Evropským parlamentem.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, na závěr poděkoval všem za cenný příspěvek k diskusi. Pokud by měl shrnout, co dnes zaznělo, uvedl, že v jádru se shodujeme, i když v detailech mohou existovat odlišné názory. Dále zdůraznil, že je třeba se dohodnout na terminologii. V rámci MRGG máme pracovní skupiny, a měly by vzniknout pracovní týmy pro konkrétní plodiny, které budou odpovědné za konkrétní projekty. Potřebujeme nominovat členy do těchto týmů, což znamená, že pro každou plodinu by navrhoval 2-3 šlechtitelů. Mezi těmito šlechtiteli bude následně probíhat diskuse o konkrétních spolupracích, časovém horizontu a dalších detailech.

RNDr. Jan Nedělník, Ph.D., Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r.o., navrhl, že by bylo dobré se dohodnout na tom, že v týmu pro konkrétní plodinu budou členové, kteří opravdu chtějí na práci něco udělat. Cílem je vytvořit odbornou platformu pro diskusi, ale nejprve je potřeba mít solidní základ. Navrhuje strukturu širšího portfolia plodin, na jejímž základě by kompetentní osoby mohly rozhodnout o prioritách, například o prioritních plodinách, které budou pro tuto iniciativu klíčové.

Prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h. c., vedoucí vědecký pracovník Ústavu experimentální botaniky AV ČR, uvedl, že se shodli na tom, že pracovní týmy pro jednotlivé plodiny budou mít flexibilní počet šlechtitelů podle objemu práce.

III. Závěr jednání

Na závěr jednání **Ing. Václav Hlaváček, CSc., viceprezident Agrární komory ČR**, že se jedná o mimořádnou příležitost pro české šlechtitele. Poté ukončil jednání a poděkoval paní **Jitce Götzové, ředitelce odboru bezpečnosti potravin, Ministerstvo zemědělství**, za poskytnutí zázemí pro jednání a za její zásadní přínos k vytvoření MRGG. Také poděkoval účastníkům za jejich zájem a pragmatický přístup, těší se na třetí jednání, které bude již pod hlavičkou pracovní skupiny MRGG, a kde se bude řešit konkretizace jednotlivých pracovních týmů a časového harmonogramu, aby byl projekt posunut kupředu.

Zapsala: Ing. Alexandra Mižová

Ověřil: prof. Ing. Jaroslav Doležel, DrSc., dr. h.